

NÉLJÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor — Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön: Hítközségeknek és vállalatoknak 500, magánosoknak: egész évre 300, félévre 160, negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ct, 180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő. 10—6 Dollár.

Az új Caligulák...

Elmondta a genfi vilá kongresszuson:
Salom Asch

Zsidók! Van egy legendánk, amely azt mondja, hogy amikor a Szenttemplom épülete higyladt, megszületett Messiás. Abban a pillanatban, amikor a kötél a nyakunkon van, akkor várhatjuk a megmentésünket. A legenda tovább élt és fejlődött, mi megvalósítottuk az életben s amikor nehéz napok virradtak a zsidó népre, akkor a Messiás születésének vajudási fájdalmaiól beszéltek. És valóban látjuk, hogy a zsidó történelem jolyamán, minden nehéz és keserves korszak után, kezdődött egy messianisztikus mozgalom. Ugy gondolom, hogy a szenvedés nem szeszély, aminthogy a történelem maga sem szeszélye a céltalan életnek, hanem úgy hisszük, hogy annak menete az emberi lélet mozgatja s Isten juvollata, amelyet mi igazságosságnak nevezünk. Az igazságosság, az igazság Istene, ez a mi Istenünk szimboluma.

Egyszerűbb szavakkal: a logika életünk egyetlen mozgatója. Most is, amikor ugytetszik, hogy a világ falai összelapítanak bennünket, ebben sem láthatunk egyebet, mint a fejlődés logikus útját. Mi nem hisszük hogy az emberi szemmérték és célkitűzések, az isteni szemmértékkel és célkitűzéssel egyenértékű. Ami bünt ma követnek el, azért nem ma szoktak bünhődni. Inkább azt mondhatjuk, hogy a bűn önmagában hordja a pusztulás csiráját. Ha hiszünk abban, hogy a bűnnek meg kell szünni, ugy ezt azért hisszük, mert a bűn önmagában hordja a bünhődést is.

Barátaim! A kort, amelyben ma élünk, történelmünknek egy régebbi korszakával hasonlíthatjuk össze. Volt idő, amikor a római tirannusok, akiket a római szoldateszka a trónra segített, isteneknek neveztek ki magukat és papokat állítottak be szolgálóikra. Az akkor ismert világ, amely a Rajnától a sivatagig terjedt, ezt a hiradást minden további nélkül tudomásul vette, mint magától értetődő természetességet és felállította Caligula szobrát a templomokban és áldozatokat mutattak be neki. Az okos görögök minden további nélkül felvették a Cézárokat templomaik szentjei körébe. És volt egy nép, valahol Judea hegyei között, egy védtelen kicsiny népecske, amely nem akart a bálványok előtt meghajolni és földrevetette magát férfit, asszony, gyermek, a Szenttemplom lépcsőit előt és azt mondták, inkább meghalunk, de Caligula szobrát nem engedjük bálványokat a megszentelt helyre. És ez volt preludiuma annak, ami ezután következett: azt a különleges helyet bizóstitani a történelemben, amely kategorikus elvként hirdeti azóta, hogy nem enged bálványokat szolgálni és nem is fog sohasem!

Barátaim! Ma is hasonló időket élünk. Új Caligulák léptek a történelem szinpadára, az egész világ meghajol előtük, lábait alót hever és hizeleg nekik. És ezek a Caligulák előt kardjaik élét a zsidók nyakán élesítik ki. De azután jönnek a többiek. És a világ hatalmai közöl is sokan reszketnek és sok

közölük olyan lett, mint a kicsiny reszkető zsidócskák...

Nincs kitől és nincs mitől félünk, ha hiszünk elhivatottságunkban. Ha mi tudunk egy egész világ gyűlölete ellen harcot felvenni, ha mi szervezetség nélkül, minden kényszer nélkül képesek vagyunk a világ minden részéből összejönni, a közös zsidó eszményért, akkor nincsen semmi baj. Ha nincs is közös nyelvünk, amelyen mindnyá-

jan értünk, de van szlvünk mélyén egy igazi hur, amely megrezdül akkor, amikor a mi közös szenvedéseinkről és közös sorsunkról van szó. Mi nem hiányozhatunk a népek koncertjéből. Mi összeszorított fogakkal fogunk harcolni, de emberi méltóságunkból nem engedünk egy jottányit sem. A zsidó nép már megmentette egyszer a világot, amikor a pogány bálványimádás összeroppant önmagában és a zsidóságból indult ki az a fény, amely megmutatta az utat, amelyen az emberiségnek haladni kell, s amely az emberi méltóságot magaslatra emelte. Mi nem csak a saját jövőnkért küzdünk, nemcsak önmagunkért, hanem az emberiség jövőjéért, az igazságért, egy jobb és szebb viláért.

A genfi vilá kongresszus nagy jelentőségű határozatokat hozott, a zsidóság megszervezésére és védelmére

Genf. A vilá kongresszus bezárult és igen nagy jelentőségű határozatokat hozott. Külön határozatot hozott a kongresszus a kisebbségi védelem ügyében. A határozat kihangsúlyozza, hogy a világbéke egyik feltétele a kisebbségi védelem. A Népszövetség 1922 szeptember 21-én hozott határozatával kötelezettséget vállalt, hogy a kisebbségek védelmét vállalja és garantálja. Ezt a határozott javaslatot a népszövetségi közgyűlés 1933 október 11-iki ülésen megújította. A kongresszus ennek alapján a Népszövetséghez és a civilizált világ lelkiismeretéhez fordul, hogy szerezzen gyakorlati érvényt minden országban a kisebbségi jogoknak. A németországi menekültekről szóló ha-

tározatában a kongresszus köszönetet mond a Népszövetségnek, a menekültügyi hivatal felállításáért. Megállapítja a határozat, hogy most már bizonyos szabályozást nyert ez az ügy, ezzel szemben régebben teljes bizonytalanság uralkodott ezen a téren. Rendezni kell azt is, hogy a menekültek munkára való jogosultságot kapjanak. A kongresszus kéri az összes államokat, hogy ne engedjék meg, hogy a Harmadik Birodalom fajtvörvényei náluk alkalmaztassanak.

Elhatározták, hogy interventálnl fognak az orosz kormánynál, hogy engedje meg a zsidó vallás szabad gyakorlatát, a héber nyelv használatát és a kivándorolni akarók palesztinai emigrációját.

Zsidó áldozatok száma hatvanhét...

Gyermekeket és nőket gyilkolnak az arab terroristák

Összeült a palesztinai zsidó nemzetgyűlés.

Jeruzsálem. A támadások folyton kiújulnak az országban. Navéj Saananban egy autót, amelyen három rendőr és egy leány ült, megtámadták az arabok. Golóhaber segédrendőr megsebesült és sebesülten sietett segítségért. Mikorra visszaérkeztek, a többiek már halottak voltak. Szafédben bombát dobalt Alter Unger zsidó család házába. A bomba nagy pusztítást végzett. A 36 éves apa és öt éves kisfia azonnal meghaltak, a nyolcéves leánykát a behatóó arabok golyói ölték meg. Egy kilencéves kisleány később halt bele sérüléseibe. Pénteken temették el a családot, egész Szaféd gyászolt és szivettépő jelenetek játszódtak le a sírnál. A kormány hivatalos kommunikéje súlyos szavakkal bélyegzi meg a gyermekgyilkosságot.

Hatvanhét zsidó áldozat van eddig. Hebron arab polgármesterét is agyonölte egy arab terrorista. A polgármester igen előkelő arab családból származik, amelyik régóta herben áll a Huszeinekkel. Azért ölték meg, mert nem volt hiva az arab terrornak.

A kormány hivatalos jelentése szerint a nabluszi sosszén újabb harcok voltak az

angol katonaság és az arab banditák között. Nyolc arab megsebesült, angol részöl nem történt sebesülés. Tel-Aviv közelében két arab megsebesült. Nablusra ötezer font kollektív bírságot vetettek ki.

Jeruzsálemben a napokban összeült az Aszefat Hanivcharim, a palesztinai zsidó nemzetgyűlés, hogy határozzon a Jisuv sorsdöntő kérdéseiben. Az összehívást a Waad Leumi határozta el, mivel szükségesnek látta, hogy a zsidó lakosság legitim képviselote állást foglaljon a politikai helyzettel kapcsolatban.

A Waad Leumi elhatározta, hogy Wauchope fő kormányzóhoz küldöttséget meneszt, amelyben feltárja a zsidó lakosság elkeseredését, Felhívást bocsájtott ki az arab lakossághoz, amelyben a béke helyreállítását kéri. Jaffát katonai kordon veszt körül amelynek célja a nyílt összeütközések megakadályozása, mert a zsidó ifjuság körében rendkívül elkeseredett a hangulat, a legujabb bestiális merényletek miatt és a lehet legerélyesebb ellenakciókat akarják kifejteni, az arab orgyilkosokkal szemben. Az arab Jaffát védi a kormány, a zsidók ellentámadása elöt, de a zsidókat nem tudja megvédeni.

Hatósági irányítás mellett

Izgalmas választás folyt vasárnap a satu-marei orth. hitközségben

Rosenberg Sámuel lett az új hitközségi elnök. — Eredménytelen béketárgyalások előzték meg a választást. — Simtion prefektusi megbízott elnököl és siguranța főnök szedi a szavazócédulákat a választáson, amelyen a Bészdin tagjai vallási ellenőrzést gyakoroltak. — Békét a hitközségben!

— A „Népünk” eredeti tudósítása. —

Satu-Mare. Több mint tíz esztendeje annak, hogy az ardeali hitközségek egyik legnagyobb és legtekintélyesebb reprezentánsa, a satu-marei hitközség folyton hallat magáról. Először volt a főrabbi szék körül megindult harc, amely a végsőkig csigázta a szenvedélyeket és az ellentéteket. Akkor egészen tisztán látszott, hogy két világnézet harcol egymással. Egyik oldalon a chasszidok, akiknek célja egy chasszid főrabbinak megválasztása volt, a másik felfogás pedig, az áskénáz-ortodox, amely a régi mesgyén akarta tovább vinni a hitközség ügyeit. Voltak pillanatok, amikor hajszálon mulott, hogy nem vált ketté a hitközség. Rengeteg energia, sok pénz pocskolódott el ezekben a belső harcokban, amelyekbe többtízbe beavatták a helyi és a felsőbb hatóságokat is.

Most újból zűrzavar uralkodik a satu-marei hitközségben. Erről a változástól legutóbb részletesen írt a „Népünk”. A miniszter újra ideiglenes bizottságot nevezett ki, a helyi hatóságok felterjesztésére és a miniszter 15 napi határidőt adott, az új választás levezetésére. Ez a 15 nap letelében volt és ezért augusztus 16-án, vasárnap újra választási izgalmak töltötték be a satu-marei zsidó lakta utcákat.

Mindenekelőtt tényként le kell szögezzük, hogy most már távolról sem „világnézetek” harca volt ez a választás, hanem olyan erő összeapása, amelyknél nem lehet már tisztán kivenni, hogy hol végződik az elv és hol kezdődik a személyi sérelmi politika. A jelenlegi szituációban kétségtelenül megállapítható, hogy a száfmári chasszidok valóban megelégtettek a további éles harcot, amivel főrabbijuknak a főrabbiszékbe való beiktatásával céljukat elérték. A hitközség vezetése körül — úgy látszik — igen sok koncesszióra voltak már a múltban is, de főleg a jelenben hajlandók. Ez alatt azt értjük, hogy nem akartak chasszid szupremációt a hitközségben és hajlandók békésen dolgozni az áskénáz konstruktív erővel.

Ma már az a helyzet Satu-maren, hogy az orth. hitközség pártkülönbség nélküli nem lehet klaszifikálni chasszid és áskénáz között, hiszen ma már itt egy speciális asszimilációs folyamattal állunk szemben, ahol a különböző világnézetűeket politikailag, hol az egyik, hol a másik frakcióba látjuk beolvadva.

Legjellemzőbb tünete ennek a ténynek az, hogy vasárnap 581 választási jogosultsággal bíró közül, 306 hitközségi tag szavazott le. Ezek túlnyomó része chasszid volt, mert az áskénáz tagok távol tartották magukat. Ennek dacára, a chasszid többség, áskénáz elnököl és a vezetőség több fontosabb pozícióját áskénázokkal töltötték be, vagyis az áskénáz vezetőség választásává mintegy dokumentálni szándékoztak azt, hogy a békés munka és konszolidáció hívei.

Mielőtt még a választás lefolyásának izgalmas részleteiről értekeznénk, le kell szögezzük azt a sajnálatos tény, hogy az állandó peticionálások minduntalan igénybe veszik a hatóságokat azzal, hogy a megválasztott vezetőséget ideiglenes bizottsággal helyettesítetik.

Ez eredményezi azután azt, hogy a prefektus kétségtelenül tulságosan beleavatkozott a hitközségi ügyekbe olyképen, hogy teljes és széleskörű jogokkal ruházta fel azokat, akik megbízásából a választást levezették.

Mint ennek kontrasztját kell itt megemlítsük, hogy ugyanaznap, amikor az orth. zsidó hitközségben Satu Maren, ilyen izgalommal felitelt volt a légkör, a választással kapcsolatban, ugyanakkor a református egyház is választott Satu-maren, ahol 5 jelöltjére több mint ezer szavazatot adtak le. Egyetlen hatósági személy és egyetlen rendőr nem volt

ezen a választáson és minden a legnagyobb rendben folyt le. Sőt másnap még pótválasztás is volt és mégsem voltak izgalmas harcok. Okulhatunk ebből a kéznél levő példából, hogyan óvják a többi egyházak autonómiájukat és nem engedik magukhoz a hatósági beavatkozás legkisebb látszatát sem.

A választás előtti tárgyalások.

Az eddigi szokásoktól eltérően a választás, nem a tanácssteremben, hanem a Jakobini-uccai nagytemplom előcsarnokában folyt le. Az előcsarnokban a hitközségi hirdetések szokásos helyén, berámázva és beüvegezve közlik a miniszteri kinevezést, és az ideiglenes bizottság tagjainak névsorát. Elnök: *Freund József*, alelnök: *Dávidovits Béla*, főgondnok: *Jakab Antal*, pénztárnok: *Spiegel Dávid*, ellenőr: *Keszler Antal*. Tagok: *Guth Sándor*, *Grosz Bernát*, ifj. *Dr. Borgida Lajos*, *Grosz Dávid*, *Fischer Sámuel* és *Práger Márkus*. Az egységes lista érdekében éjjelnappal folytak a tárgyalások, már-már ugyilátszott, hogy sikerül a megegyezés, és sikerül minden személyi igényt kielégíteni és a választási izgalmakat elkerülni, de — sajnos — az utolsó pillanatban, a tárgyalások megszakadtak és megkezdődött a választási harc.

A választás lefolyása, a prefektusi megbízott elnöklétével, a siguranța főnök ellenőrzése mellett, detektívek, rendőrök sorfala között és a Bészdin tagjainak asszisztálásával.

Vasárnap délelőtt tíz órakor nagy izgalom uralkodott a nagytemplom környékén. A választási körzetben erős rendőrpattallók cirkáltak, a templomudvar különböző pontjain és az ajtóban szigorú készültség, amelyik csak kellőleg igazolt és választási jogosultsággal rendelkezőket enged be a szavazóhelyiségbe. A választási bizottság a következőkből állott: *Freund József* elnökle alatt, *Dávidovits Béla*, *Práger Márkus*, *Keszler Antal*, *Fischer Sámuel*, *Jakab Antal* és *Grósz Bernát*.

Lényegében azonban a választást nem a hitközségi comisia interimare, hanem a hatósági szervek vezették le. Elnököl *Simtion Aurel* tanár, prefektusi megbízott, mellette asszisztáltak *Muntianu* siguranța főnök és *Botos* komiszár. Ők foglaltak közvetlenül az urna körül helyet, ahonnan egész nap nem távoztak el és ők szedték el a szavazócédulákat is.

A hat hete Dorna-Vatrán nyaraló főrabbi intézkedésére egy külön asztalnál jelen volt a város bészdinjének négy kiváló tagja. Megkapó látvány, amint az őszszakálás *Winteritz Mór* főrabbi helyettes elnökle alatt, ott ülnek *Friedmann Ábrahám*, *Halberstamm Chaim* és *Leichtig Mór* alrabbi.

Szokatlanul festett a nyitott nagytemplom előcsarnokában ülő választási bizottság. Három asztalnál, három merőben más világ. Egyik asztal: a polgári zsidóság, a kinevezett ideiglenes bizottság tagjai. A másiknál: nagyszakállu, tudós zsidó papi férfiak. A harmadiknál a főhelyen: a hatóság emberei. Prefektural megbízott, siguranța, rendőrség, stb. És rendőr, rendőr mindenütt.

Szomorú korpék 5696 évének Av hó utolsó napján...

Izgalmas jelenetek a választási teremben

Az uccán izgalmas várakozás, akik érthető izgalommal tárgyalják a választás egyes fázisait.

Benn a teremben, még a választás megkezdése előtt felszólt *Fischer Sámuel* választási bizottsági tag és kifogást emelt az ellen, hogy csak azok szavazhatnak, akik egyházi adójukkal hátralékban nincsenek,

holott a miniszteri rendelet szerint bárki szavazhat a hitközség tagjai közül, akik bármely formában hozzájárulnak a hitközség bevételeihez. *Simtion* prefektusi megbízott a felszólalásra azt válaszolja, hogy adja be *Fischer* panaszát írásban. Egyidejűleg azokat a tagokat, akik adóhátralékban voltak, távozásra szólította fel, dacára annak, hogy a miniszter kinevezte őket a választási bizottságba.

A választási bizottság négy tagja erre eltávozott. A választás azután nyugodt mederben folyt tovább, délután négy óráig. Ekkor megjelent *Jakab Antal* bizottsági tag, aki a délelőtti eltávozottak között volt. *Dr. Pogácsás Ioan* kir. közjegyző kíséretében és az elnöklő hatósági férfiaknak, petíciót nyújtott át. A petíció lényege a következő: a miniszter minden egyes tagnak megengedte, hogy szavazzon, viszont a hatósági kiküldött nem csak, hogy ezt nem respektálta, hanem még a választási bizottságból azokat, akiket a miniszter nevezett ki, elküldötte, ha adójukkal hátralékban voltak. Így négy tag távozott, akik nélkül a bizottság nem volt jogosult a választást levezetni.

Este hét órakor lezárta a szavazást, amikor összeszámlálták a szavazatokat: 27 szavazat ellenében 279 szavazattal alábbi lista győzött: Elnök: *Rosenberg Sámuel*, alelnök: *Freund Sándor*, főgondnok: *Schönberger Henrik*, gondnokok: *Dávidovits Béla* és *Berger Jenő*, ifj. *Weisz Jenő* pénztáros, *Weisz Elemér* ellenőr. Tanácsstagok: ifj. *Reiter Mór*, *Guth Sándor*, *Grosz Dávid*, *Lefkovits Lipót*, *Spiegel Dávid*, *Feldman József*, *Lebovits Lipót* és *Hasenfeld Zsigmond*.

A képviselőtestület tagjai: *Fischer Herman*, *Freund József*, *Schwartz József*, *Majer József*, *Grünberger S. Dávid*, *Linder Adolf*, *Boros Adolf*, *Weisz Kálmán*, *Katz Márton*, ifj. *Weisz Ignátz*, *Drummer Sámuel*, *Schwartz Sándor*, *Berkovits Zoltán*, *Freund Ignátz*, *Weisz D. Mayer*, *Prager Márkus*, *Lefkovits Márton*, *Süssman József*, *Gerendás József*, *Moskovits Dávid*, és *Goldberger Sámuel*.

Mi a helyzet a választás után?

A választás után összeültek az ujonnan megválasztott vezetőség áskénáz tagjai. Hosszas tárgyalások után, úgy határoztak, hogy a megbízást nem vállalják és kollektíve visszavonulnak a hitközség vezetésének munkájától. Ezután béketárgyalások kezdődtek, amelyeknek sikere érdekében, lapunk főszerkesztője is megpróbálta a közvetítést. Rámutatott arra, hogy a mai nehéz időkben meg kell szünnének ezek az áldatlan hitközségi belső harcok, a satu-marei hitközségben is, mert a konszolidáció munkáját ma mindenkinek vállalnia kell és önzetlenséget, munkakedvet kell tanusítani, mégha bizonyos lemondással is jár. A választás után egy nappal annyira enyhült a helyzet, hogy az áskénázok, élükön az ujonnan megválasztott elnökkel, hajlandóknak mutatkoztak elvállalni a megbízást és dolgozni a nagy hitközség további boldogulása érdekében, a sok felelősséget és sok munkát igénylő posztokon. Különösen fontos *Rosenberg Sámuel* ujonnan megválasztott elnök ebbeli elhatározása, aki már több ízben bebizonyította, hogy nemcsak jóakarát, hanem rátermettséget sem hiányzik nála, amikor a hitközség élén áll. Az ő céltudatos és tetterős irányításának köszönhető, hogy legutóbbi működése alatt, a hitközség pénzügyeit sikerült egyensúlyba hozni és még az adósságokból is sikerült néhány százezer lelt törleszteni. *Rosenberg Sámuel* elnök személye garancia arra, hogy a hitközségben a rend és a nyugalom fog helyreállni. Neki kötelessége most az élen maradni, hogy misszióját elvégezze. Ezt annál is inkább megteheti, mert hiszen, a hitközség fontos pénzügyeit intéző hetes bizottság öt tagja áskénáz, de a másik két tag is az építő és teremtő munka híve és semmiesetre sem kerékkötője, a hitközség békés ujjáépülésének.

Rendkívül fontos és életbevágó volna, ha azok, akik még ezek után is elégedetlenkednek, esetleg személyük háttérbe szorításáért, végre nézzék a hitközség magasabb érdekeit és vagy kooptálják őket, hogy energiájukat és munkakészségüket alkalmuk legyen bebizonyítani, vagy álljanak egyidőre félre.

(Folytatás a 7-ik oldalon).

A spanyol felkelők kormányprogramja:

a kevés zsidóság kikergetése az országból

A spanyol polgárháború és a zsidóság

— Állandó uszítás a spanyol zsidósággal szemben —

— Eredeti spanyol riport. —

A polgárháború még mindég a legnagyobb vehemenciával folyik. A spanyol nép két táborba oszlott. A jobboldal antiszemita beállítottságához kétség sem merülhet fel. A sevillai rádióban, amely a felkelők kezén van, a katonai parancsnok beszédet tartott, amelyben többek között kijelentette, hogy a „nemzetközi zsidóság” segíti elő a baloldali forradalmat. A spanyol fasiszták lapja, a „Falange Espanol” a leguszitóbb hangon írt már a legutóbbi választásokon is. A puccsot March bankár finanszírozza, akinek tulajdonában van az „Informations” című antiszemita újság, amelyet a jelenlegi legális kormány be is tiltott Madridban.

Egy elfogott felkelő tisztnél tervezetet találtak arravonatkozólag, hogy milyen terveik vannak, ha sikerülne eloglalni Madridot. A siffrizott dokumentumot megfejtették és az újságokban nyilvánosságra hozták. A titkos irat adatokat tartalmaz az új kormány összeállítására vonatkozólag és többek között a negyedik pont lakonikus rövidségű határozata: a zsidók kiutasítása Spanyolországból. Ez a programot bizonyíték arra, hogy az ellenforradalmi csoportok egyik terve a zsidók kikergetése. Tekintettel arra, hogy Melorca és Burpos püspökei tagjai a forradalmi komiténak és a diákság legfőbb gerincét képezi a csapatoknak: gondolhatjuk, hogy milyen jövő várna a spanyolországi zsidóságra, amelynek száma néhányezerre tehető.

A spanyol Marokkóban a zsidó bankok kénytelenek finanszírozni a felkelőket

Spanyol Marokkó az ellenforradalmi csapatok uralma alatt áll. Főparancsnoka: Franco tábornok. A marokkói zsidók, így Cetua, Melilla, Larache és Tetuan kikötővárosokban sokat

szenvedtek a forradalmi megmozdulások miatt. Melillát a flotta lőtte, lekóinak egyrésze elmenekült Tanger nemzetközi zónájába. A marokkói zsidók túlnyomó többsége kereskedéssel foglalkozik, csak egy kis rétege foglalkozik földműveléssel. Ezek berber dialektusban beszélnek és nagyon alacsony szociális fokan állnak. Tetuanban számos menekült zsidó család él, akik nemrégiben menekültek Németországból. Ezek is sokat szenvednek. A bankok, amelyek nagyrészt zsidók kezén vannak, kénytelenek parancsokra finanszírozni a felkelést. Mindenekelőtt az arab lakosság huz hasznát az ügyből, amennyiben a régebről vérengzéseiről ismert riffkabilokat felfegyverezték. Hogy mit jelent ezek kezében a fegyver, azt a multból jól ismerhetjük, főleg ha a francia Marokkóban történt eseményekre gondolunk.

A baloldal nem antiszemita ugyan, azonban nem szereti a külföldieket és minden további bevándorlás ellensége. A forradalmi megmozdulások e őt például Barcelonában szerződés kötetelt a munkaadók és munkások között, amelynek első pontja volt, hogy külföldit senkinek sem szabad felfogadni. Ha a baloldal győz, akkor az anarchisták is befolyást nyernek a spanyol politikára. Ha a baloldal győz, erős szocializációs irányzat kerekedik felül, mert Barcelonában például, már szocializálták a gáz-, víz- és villanyszolgáltatást.

A jobbmodu zsidóság menekül Spanyolországból

Külföldiek menekülnek az országból. Ezek között természetesen sok zsidó is akad, akik a jómódu emberek sorából kerülnek ki. Sok esetben nem azért menekülnek el, mert személyes biztonságuk van veszélyben, hanem anyagi lehetőségeik vannak lehetetlenné téve,

a forradalom és azt követő gazdasági krízis által. A kormány ugyan igyekszik a külföldiek biztonságát növelni, azonban nem mindig kellő eredménnyel.

Barcelonába néhány német zsidó emigráns üzletét kiraholták, de a többi kereskedők üzletet is osztoztak a zsidó kollégák sorában. Barcelonában különben irtó harcot folytatnak az egyház ellen és a nagy katolikus templomokat is felgyújtották. Közben a zsidó imaházat is felkeresték, hogy demólják és kérdezték, hol a „curas” (a pap), de amikor meglátták a dísztelen templomot, tovább mentek. A nemzetközi folklóret és sporthetet, amelyet Barcelonába terveztek, a nyugtalanságok miatt nem tartják meg.

A nagy spanyol városok, mint Barcelona és Madrid, még nem nyerték vissza nyugalmi helyzeitüket, ami érthető is, hiszen a madridi munkásság egyrésze a Sierában, a katalán Saragossában még harcban állnak, és csak a munkások kérésére vette fel a munkát. Azok az üzemek, amelyeknek tulajdonosai elmenekültek külföldre, éliamtulajdonba mentek át. Keresetképtelen külföldiek, éppen úgy kenyérgyegyet kapnak, mint a bennszülöttek. Külföldiek kivándorlása még mindig folyamatban van.

Zsidó történelmi emlékek az ostromlott városok körül

A harctéri jelentésekben megjelenik egy-egy helységnév, amelyhez a zsidó multnak sok ragyogó emléke fűződik.

Az első nagy összecsapás Gibraltár környékén folyt le. Itt keltek át a felkelők a mai uralom megdöntésére. Ez a név emlékeztet az arab Gebral Tarik (Tarik szorosára), mert Tarik vezér volt az, aki 711-ben bevonult Északafrikából és elfoglalta a mai Spanyolországot. Franko tábornok is ezt szeretné utánozni. Hogy ő mit hozna, azt senki nem tudja, de viszont biztos, hogy Tarik, vagy négyszáz évre kulturát, tudományt és vallásszabadságot, a zsidóság számára szellemi fejlődési lehetőséget hozott erre a területre. A hadijelentésekben most többször szerepel: Saragossa városa. Ebben a városban működött, és itt költötte mély érzésű himnuszait 1000 évvel ezelőtt R. S'ajmai ibn Gabirol, a hírneves költő és tudós. Granada városa is sokat szerepel. Bennünket emlékeztet Ibn Nagdelara

A liszkai caddik

Írta: Leuchtman Salamon

Av hó tizennegyedikén volt halálózási évfordulója. Ilyenkor zsufolt vonatok futnak be a magyarországi Liszka Tolcsva vasútállomásra. Zemplén, Hajdu, Szabolcs és Borsod-megyék zsidóságának ezrei vonulnak fel és özönlik el a kis községet. Nagyon benne él ennek a környéknek zsidóságában a liszkai szepfember emléke. Av tizennegyedikén aki csak teheti ott imádkozik sírjánál... Ott szoronganak a hívek ezrei a sír fölé épített ohel körül és benn az ohelben is, sírnak, könyörögnek, hogy a caddik szóljon érdekükben az Egek uránál...

Ott szorongtam én is sokszor ebben a meglehetősen nagy ohelben. Valamikor régen, ifjúkoromban, akkor sikerült befurakodnom az ájtatoskodók közé, amikor éppen a boldogult reb Herzke, ujhérlői rabbi, a Nyírség híres caddikja és boldogult emlékü reb Fisl Szofer, hajdunánási rabbi, a hajdunánásznak ez a híres nevezetes nagy papja, szintén ott voltak a sír körül. És szállott az ima, a hívek ajkáról, forrón, áhitatosan, egetostromlóan...

A mai nemzedék nem ismeri ugy a liszkai rabbit, hiszen már több mint hatvan esztendeje annak, hogy elköltözött az igazak világába. Kevesen vannak olyanok már életben, akik ismerték, de apáink, nagyapáink sokat beszéltek erről a legendás nagy emberről, aki nagy tudása mellett, a szerénység, alázatosság és bölcsesség megszemélyesítője volt. Mint chasszid rebbe, egyik tüneményes alakja korának...

Nem volt rabbidinaszlia sarja. Nem öröklés predesztinálta arra, hogy „rebbe” legyen, csak személyes érdekel és lelki adottságai.

A végtelenségig menő önzetlenség, önmegtagadása, önfeláldozása és izzó emberszeretete tették azzá, ami lett. Az emberek ösztönszerűleg megéreztek — és a vallásos zsidóságnak ezen a téren csalahatallan ösztöne van — hogy nagy ember él közöttünk és hirtelen elkezdtek az emberek hozzá özönleni.

Nyolc éves korában elvesztette apját. Anyja, akit úgy hívtak, Szoroh die Bächerin, egymaga gondoskodott tanításáról. Bocher korában Bonyhádon tanult, a hírneves Reb Hersele Charifnél, együtt Reb Slojme Ginz-Frieddel, a Kiccur Sulchan Aruch szerzőjével. Bonyhádról Sátoralfajuhelyre került, Reb Moise Teitelbaumnál tanult, annak híressé vált unokájával, a későbbi sgheti rabbival Reb Zalmen Leib-bal.

Nagy tudású volt már egészen fiatal korában is. Esküvője egy héten volt Reb Zalmen Leib-al. Egy szombat volt, az ugynevezett „Vorspiel”-jük is és az ujhelyi hitközség vezetősége felkérte Reb Zalmen Leibot, hogy szombat délelőtt, őt pedig arra, hogy ugyanazon délután tartson drósót. Nem vállalta. Elmentek anyjához, hogy „protezsálja” fiánál a délutáni beszédet. Mikor megmondották neki, hogy fia nem vállalja, akkor kijelentette, hogy ő nem szólhat bele az ügybe, mert fia tudja mit cselekszik. Kiderült hogy szerénységből tette, mert nem akarta, hogy összehasonlítsák, hátha az ő javára dölne ez el...

Reb Hersele nősülése után egy szőlőt vásárolt. Nem sikerült neki. Tönkrement. Ekkor kezdték kiségiteni, akik már tudták hogy mily rendkívüli ember és milyen hallatlanul szerény. Tolcsvai nagyapám gyakran kiségitte a bajból.

Nagy-nagy szegénységben élt még sokáig, de aztán lassankint megismerték. Liszkára került és mindég szélesebb körben kezdték sutogni nevét, a zsidólakta helyeken. Ha valaki-

nek betege volt, Liszkára ment imáért, ha valaki nagy gondban volt, Liszkára ment tanácsért. Szegények, gazdagok hozzá mentek tanácsért, mert tudták, hogy tanácsa mindég bölcs és alapos volt. Sok jövedelme volt már, de minden pénzét odaadta a szegényeknek.

Érdekes, ahogy megboldogult nagyapám Reb Slojme Ganzfried, hogyan mondta el a liszkai rebbe után, hogyan lett híres-nevezetes emberré:

— Nem akartam én soha [rebbe lenni. Emlékszem, hogy eljött egyszer egy ismerősöm és elmondotta nagy bánatát. Férjhezadandó leánya van, de nincsen hozomány, Kénytelen mindég elodázni az esküvőt, amit ő nagyon restel. Nagyon megsajnáltam szegényt, hiszen én tudtam mi a szegénység. Néhány napra rá, bejött egy dús gazdag földbirtokos hozzám és elmondta, hogy sok marhája elhullott, valami titokzatos marhavészben. Ha a többiek is elhullanak, pótolhatatlan veszteség éri. Megkérdeztem tőle, hogy hány ökre van még, amelyik még nem hullott el? Adjon minden élő ökr után egy bizonyos váltásdíjat, akkor megszűnik a vész. Az ölet tetszett a földbirtokosnak, leolvasta előttem a váltásdíjat. Amint elment, hívtam az spát, odaadtam neki a pénzt, hogy férjhez adja leányát. El nem lehet mondani, milyen öröme volt a szegény apának... A marhavész pedig megszűnt...

Ekkor kezdték el sutogni, hogy imámnak ereje van. Híre ment a dolognak, és kezdtek jönni az emberek... és Liszka sokezer nyi embernek lett vigaszhelye és sok zsidó embernek könnyebült meg a szíve, amikor ellátvozt a híres caddiktól, aki ott nyugszik már régen, a liszkai ohelbe, ahova évente sok-sok ezren vándorolnak el... hogy még a síron túl is segítségét kérjék...

Reb S'müél Hanogidra, a nagy államférfiura, költőre, akinek „M'vaj Hatalmud” műve töredékét most is tanulmányozhatjuk talmudi kiadásainkban, B'róchajsz traktátus végén. Sokat szerepel Toledó, itt működött a Ros, akinek a fia R. Jaakajv azután megalkotta a „Sülchon Orüch” alapját.

És milyen különös, hogy Cordova városát most kegyetlenül ostromolják jobbról-balról, s a múlt évben nagy ünnepek között hódoltak a város nagy fiának Rambannak, születése nyolcszáz éves fordulójára alkalmából. Barcelona körül nagy a háborus tevékenység, szemben állanak a hadseregek, mindenesetre sokkal veszélyesebb célzattal, mint amikor 1263-ban szemben állott egymással és szellemi párviadalt vívtak a Ramban és Fra Pabló. Hadseregek özönlenek a Gibraltáron át. Ezen az úton jöttek Spanyolországba a tudósok, akik Északafrikából hozták a nagy mesterek (Rabénu Niszim goajn, Rif) tudományát és ezen az úton, ellenkező irányban menekültek mindég azok, akiket a vallási türelmetlenség kihajított országukból. Ez volt az eset 1391-ben, amikor Spanyolországból menekült Északafrikába a „Rivas” és 100 évvel később 1492-ben a zsidóság nagy része.

Nyolc nagy zsidó világszervezet petíciója a Népszövetséghez.

Genf. Nyolc nagy európai zsidó szervezet petíciót nyújtott be a Népszövetség főtitkári hivatalához, amelyben azt kérik, hogy a legközelebbi XVII. ülésén tárgyalják meg azokat a panaszokat, amelyeket előterjesztettek a németországi zsidóság védelmére érdekében. Ez a nyolc szervezet a következő: „American Jewish Committee”, a „Bnei Brit páholy”. (Alfréd M. Cohen szenátor), „Conference on Jewish Relations”. Ezek az Egyesült Államokból. Franciaországból a következő szervezetek iriak alá: „Alliance Israélite Universelle”, az „Emberi Jogok Ligája” (Prof. Victor Basch), „Comité National de Secours aux Réfugiés Allemands” (Henry Beranger szenátor), „Comité Central d'Assistance aux Emigrants Juifs” (Qualid elnök), végül „Comité pour la Défense des Droits des Israélites en Europe Centrale et Orientale” (Julius Godard szenátor).

A petícióban először vázolják azokat az üldözéseket, amelyeknek ki vannak téve a német zsidók és mindazok a katolikus keresztények is, akiket a nemzeti szocializmus üldöztetésre ítéltek. Ezáltal nagyszabású kivándorlás indult meg, amely zavarólag hat az országoknak munkaviszonyaira, hova a menekültek bevándorolnak. A németek megsértik a nemzetközi jogot is és mindazokat a szerződéseket, amelyeket 1919 óta a nemzetközi konferenciákon kötöttek. Hatalmas kémszervezet működik a zsidóság ellen és még a menekülteket is, más felségjog alá tartozó országokban is üldözik. Egyes országok joga polgárai felett, nem korlátlan. A népszövetségi jogok és gondolat súlyos megsértése mindaz, amit ma Németországban követnek. A Népszövetségnek kötelessége, hiszen azért alakult, hogy a nemzetközi békét elősegítse és a népjogokat biztosítsa, minden egyes országban. Ez az elv adja meg a jogokat a Népszövetségnek ahhoz, hogy tiltakozzék az emberi jogok elrablása ellen. A humanizmus és civilizáció nevében kérjük a Népszövetség intervencióját. A memorandum különben 40.000 szót tartalmaz és számos igazoló dokumentum van hozzá mellékelve.

Urphali Józsefet, az 1929. év pogrom zsidó áldozatát szabadlábba helyezték. Jeruzsálem. József Urphali t, a zsidó somért, aki 1929-ben a zavargások idején önvédelemből fegyverét használta és ezért a bíróság előbb halálra, majd életfogytiglani fegyházra ítélte, most elhagyta a fegyházat, az V. György király trónralépésekor kiadott amnesztia folytán. Szimcha Hinke, a másik annakidején életfogytiglani vádlott, még 1935-ben lett szabadlábba helyezve.

Nem szabad a betegségeinket elhanyagolni!
Főleg gyomor-, bél-, epe-, vese- és májbajokat, mert ezek az élet funkcióját képezik.
A világhírű „**GASTRO D.**” közismert jóhatású gyógyszere ezeknek a megbetegedéseknek.
Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, vagy megrendelhető 130 lei utánvétellel Császár gyógyszerárban, București, Calea Victoriei 124.

Az ősi magyar virtus...

A magyar rádió bemondója, lelkesen közvettette és mondta el, a berlini olimpián, amint Kabos Endre megnyerte a kardvívás egyéni világbajnokságát. Már elégünk van az olimpiáshoz, bár a német zsidók nem bánták volna, ha évekig eltart, mert hiszen előre jelezték, hogy utána következik számukra az igazi hadd-el-hadd...

De mit is mondott a magyar bemondó...

— A karddal való vívás, az ősi magyar virtus legméltóbb kifejezője. Egy szál karddal kiállni, ez az igazi magyar eszmény, ez az, ami az ősi magyar vérnek legjobban megfelel, hiszen őseink is karddal kezükben hódították meg a Duna-Tisza közét...

Igy mondta, de elfelejtette elmondani, hogy a legigazibb reprezentánsai ennek az „ősi magyar virtusnak”, nem a pesti nyilaskeresztések, hanem Kabos Endre, a pesti — zsidó fiú. Ezt a „legősibb” magyar erényt is egy zsidó csinálja legjobban, aminthogy Fuchs Jenő dr. 1908-ban már Londonban világbajnok

lett. Ahogy Budapesten az irodalom, művészet, bankélet, kereskedelem, ipar és sport terén ezek a zsidók vezetnek, ezek az elnyomott magyar zsidók, akikre azt mondta nem is régen Gömbös miniszterelnök, hogy a magánvállalatioknál is „tudímenzionált” mértékben könyvelnek és raktárnokoskodnak. Pedig ez a zsidófajta sokban előbbrevítte ennek a kis népnek sorsát és sokban hozzájárult ahhoz, hogy az európai kulturnemzetek sorában említik.

Több megbecsülést érdemelne a magyar zsidóság, nem csak akkor, amikor Kabos Endre győz, hanem akkor is, ha a kabosok egyetemre szeretnék járattatni gyermekeiket, ha azt szeretnék, hogy szerényen megéljenek a magyar glóbuszon... Ezt szeretnénk már konferálni hallani Pihártól... nem csak azt, hogy a „magyar virtus”-t Kabos reprezentálja Berlinben és Fesztetics gróf és Bőszörmény — otthon, az „ősi ugaron”...

Franciaországban is folyton erősödik a zsidóellenes hangulat

Szobrot akarnak állíttatni Dreyfussnak. — Az Alliance iskolaszervezete

Páris. Különösen Elzászban és Észak-afrikában folyton erősödik a zsidóellenes propaganda. Ez arra bírta a zsidó hitközségek képviselőit, hogy deputációt menesszenek a kormányhoz, amely az államhatalom segítségét kéri. Így a napokban egy elzászi delegáció ment a miniszterhez Sultz polgármester és helyettese Edgar Bloch vezetésével, akiket de Tesson államtitkár fogadott. Szóba került ez alkalommal az elzászi zsidóellenes megmozdulás is, amelyre de Tesson kijelentette, hogy a népfrent-kormány minden lehetőséget követ, hogy ilyen kilengések elő ne fordulhassanak. A Felső-Rajna vidék jelenlévő prefektusát azonnal utasította, hogy minden hasonló megmozdulást, a lehető legerélyesebben nyomjon el. Ugyancsak küldötség érkezett Francia-Marokkóból, amelynek zsidó lakosága panaszolja a zsidóellenes megnyilatkozások növekedését, főleg azóta, amióta a palesztinai zavargás kezdetét vette. A miniszteri megbízott a marokkóiaknak is megnyugtató kijelentéseket tett. Damaskusban sem rózsás a helyzet, a syriai arabok többször demonstráltak szimpátia tüntetést, a palesztinai arabokkal kapcsolatban.

Dreyfuss ezredes halálának évfordulóján igen sokan keresték fel, az „affér” hősnének sírját, közöttük számos zsidó és nemzsidó szervezet. Azonkívül a Zóla család, Madame Labori stb. Itt említjük meg, hogy Georges de la Fourchadière az „Ouvre” hasábjain azt ajánlja, hogy állítsanak emlékművet Páris egyik terén Dreyfussnak, hogy az igazságtalanság eme mártírjának emlékéit megőrökötsék.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám Augusztus 2-án megnyílik. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák, folyóvízzel. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné (Andrassy-ut 43)
vagy Oradean özv. Strasser Ignátné
Str. Nicolae Iorga 17 szám alatt.

Milyen nagy iskolaszervezete van az Alliance-nak?

Az „Alliance Israélite Universelle” újság közli az Alliance iskolaszervezetének hálózatát. E szerint 50.000 gyermek jár az Alliance iskoláiba. A legtöbb iskola Marokkóban van, 42 iskola 29 helységben, amelynek 15.233 tanulója van. Szíriában 11 iskola működik, Iránban (Perzsia) 17, Görögországban 20, Irakban 7, Palesztinában 5.

Algírban létesült nyolc vallásoktatással foglalkozó iskola (oeuvres d'éducation morale et religieuse), azonkívül a mezőgazdasági iskola a szentföldi Mikveh Izraelben és egy siketnémák intézete. Az Alliance iskoláiban intenzíven tanítják a zsidó hit és erkölcsöt, és ezenkívül a francia kultúra szellemét. A legtöbb iskolában a francia az oktatás nyelve.

— Zsidók a bécsi fogorvosi-kongresszuson. Wien. A fogorvosok IX. nemzetközi kongresszusán számos zsidó delegátus vesz részt, a világ minden részéből. Közöttük van egy 20 tagból álló palesztinai orvosi csoport is, amelyik a bécsi zsidóság körében nagy érdeklődést kelt. Dr. Lewin Epstein, a csoport vezetője, a bécsi lapok munkatársának a következő nyilatkozatot tette a palesztinai helyzetről: Julius 22-én indultam el Erecből és mondhatom, hogy elutazásom idején semmiféle depresszió nem volt észlelhető a palesztinai zsidóság körében. A palesztinai zsidóság bizakodó, Nem indult volna el 20 orvos egy ilyen útra, ha nem volnánk bizonyosak abban, hogy nem történhet valami nagyobb meglepetés. Amerikából is számos zsidó delegátus érkezett, közöttük Diamant professzor, a new yorki Columbia egyetemről és dr. Scheur I. Chicagóból, akik a fogászati tudományok legkiválóbb képviselői. A kongresszus kiosztotta a „Miller-díjat” is, amelyet minden öt évben egyszer adnak ki. Azok kapják, akik nem csak előbbrevítik a foggyógyítás tudományát, hanem annak tudományos értékét is öregbítik. A három közül az egyik: dr. Bernhard Gottlieb, aki jelenleg a bécsi egyetem fogorvosi laboratóriumát vezeti és ő az egyik alapítója az első palesztinai gyógyszergyárnak, a Hillel-nek, Haifában.

HIREK

"Népünk" cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5696

péntek: Ellul 3, augusztus 21.

Szombat: Ellul 4, augusztus 22, — 1: שבת

Heti szidra: שופטים

Heti haftóra: אנכי אני

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.10.

gyertyagyújtás 7.20.

Istenisztelet kezdete 7.30.

Szombat befejezése 8.25.

A jisuv nevében mondom:

**„Jöjjön, aminek jönni kell!
Semmiféle vihar nem akadályoz meg bennünket abban,
hogy folyton előre törjünk
a végcél felé!”**

A genfi világkongresszuson elmondta:

Dr. Benzion Mossinsohn,
a palesztinai zsidóság képviselője

Tisztelt Kongresszus, a palesztinai zsidóság nemzeti tanácsa nevében üdvözlöm az első zsidó világkongresszust. Ez a zsidó lakosság nem úgy érzi, hogy csupán a világ zsidóságának egy számmennyiségét jelenti, hanem, zsidó a nép pionirjai, hogy újjáébredjen a zsidó nép és az őszaj földet felépítse. A mi üdvözlésünk, a „főváros” üdvözlője népünk szerteszórt gyermekeinek.

A palesztinai zsidóság legnagyobb figyelemmel néz mindarra, ami a galutban történik, arra a sok szenvedésre, könnyre és vérre, amely elfolyik. Büszkeséggel nézi a palesztinai zsidóság azt a heroikus harcot, amelyet a zsidó nép folytat a létért és emberit meg nemzeti becsületéért. A zsidó világkongresszus legjobb kifejezője ennek a létért való küzdelemnek, ez a zsidó nép nemzeti büszkeségének legmélóbb kihangsúlyozója. Nem kegyet akar kérni ez a kongresszus, hanem az önszolgálatához szükséges erőket összefogni és nyitott követelni nemzeti és emberi jogai elismerését a galutban és nemzeti otthonában.

Ezekben a nehéz időkben különösen sokat szenved a zsidó Palesztina. Éppen abban az időben, amikor az egész világ zsidóságának szeme odairányul teli reményekkel a Szentföldre, törtek ki a zavarások, de jelenthetem Önöknek: a palesztinai zsidóság rendíthetetlenül áll, nem hajlik meg és nem ijed vissza semmitől. (Nagy tetszés.)

Megsiratjuk áldozatainkat és szívünk összeszorul a fájdalomtól, amikor arról hallunk, hogy ismét elesett közzülünk egy, aki ott állott a vártán. Megsiratjuk őket és úgy hiszem, hogy ennek a kongresszusnak is meg kell emlékezni ezekről a megdicsőültekről. (A kongresszus felállással áldozott az elesettek emlékének.)

De mi nem lankadunk és a kiontott vér nem gyengít bennünket, minden egyes vércsepp, csak még jobban hozzánköt bennünket a röghöz és otthonunk ezáltal még drágább lesz nekünk. (Élénk tetszés.) Mi építeni mentünk az országba. Az utóbbi években megmutattuk, hogy mit tudunk alkotni, és építeni. Azon a jagon kívül, amelyet történelmi jogunk ismerünk és azonkívül, hogy jogunk van visszatérni az őseink házába, van még egy különleges jogunk is. Egy nép nem azzal ér el jogcímét egy földre, hogy hány éve él ott, hanem az a jogcím: hogy mit alkotott ott. Ötven év leforgása alatt, egy sivataggyá silányított földből, virágzó kertet varázsoltunk, de nem csak magunknak, hanem másoknak is. Nyugalomban és bé-

kességben dolgozunk. De „mások”-at izgatnak és ma hadtáborot van közöttünk.

Azt kérdik: hol a zsidóság ereje? Erre azt válaszolom: a palesztinai zsidóság ereje csodálatosan megnyilvánult ezekben a súlyos napokban. Nem csak azok a fiatalok, akik életüket kockáztatják naponta nem csak azok a soffőrök és rendőrök, akiket kerítések mögött, háztetőkről orvul megtámadtak. Nemesak ők, hanem mindenki megmutatta, hogy mennyire érett ez a zsidóság és mennyire összetart. Ők kiszakítják a fákat, mi ültetjük őket. Senkisé meg hagyja el azt a helyet, amelyet elfoglalt, dacára annak, hogy egy orv golyó bármely pillanatban kiolthatja életét. De azért az élet folyik tovább. Ennek az életerőnek megnyilvánulása bizonyítja, hogy igazi néppé lettünk. A szükség és a szenvedés lángoló tüze egyggyé kovácsolt bennünket.

Tudjuk; nehéz napok következnek. Talán önmagunk kell tartuk a frontot, talán sokmindenről le kell mondanunk. De nem rettenünk vissza! Ezt az üzenetet hozom a galutba. Tudjuk, hogy a világ zsidóságának szeme, reánk irányul és mindenki nehéz báttal kérdi: mi lesz?

És a palesztinai zsidóság nevében mondom: jöjjön, aminek jönni kell! Semmiféle vihar nem akadályoz meg bennünket abban, hogy folyton előbbre törjünk a végcél felé...

Ennek jegyében üdvözlöm a kongresszust. Legyünk áthatva attól, hogy egyazon erő, egyazon hit és egyazon akarat hajt bennünket előbbre és fel kell emelnünk fejünket és kifejezni akaratunkat, önmagunkkal és másokkal szemben is. Nagy áldozatokra kell majd hoznunk, nagy erőfeszítésre lesz szükség, talán erőnkön felül is, de ezt meg kell tennie nemcsak az otthoni zsidóság, hanem az egész világ. A jelenleg Palesztinában élő zsidóság nem a maga jogaiért küzd. Hiszen ezeket a jogokat talán el is ismerné az arabság. A mi harcunk, a galuti zsidóságért folyik, az allijáért, azért hogy kitárják az ország kapuit az egész nép számára. Ezért van szükség az egész nép áldozatkészségére. Ezért ennek a világkongresszusnak nem csupán a galuti zsidóságért kell küzdenie, hanem mindenekelőtt a zsidó nép Palesztinára vonatkozó jogaiért. Mert az otthon: mindenkor egy népnek legmélóbb szimbóluma.

Összefogni minden erőket, minden energiánkat és odaadásunk összefogását, hogy építsünk, hogy minél többet építsünk. Az igazságban való rendíthetetlen hitünkkel kell előbbremenjünk, a végső győzelem felé!

**Exclusiv nyári ruhaanyagok:
Sejlemek, burettok, vásznak olcsó
szabott árakban Kertész divat-
áruházban, Piața Regina Maria 1.**

— Uj berlini rabbik. A berlini zsidó hitközség rabbiknak hívta meg Dr. Alexander Altman rabbit és Swarsenzkyt. Dr. Altman a trieri rabbi fia, aki a berlini rabbiszemináriumot végezte, ahol néhány évig mint docent is működött Dr. Swarsenzky a berlini zsidó tudományos intézetet végezte és évek óta Berlinben működött. Ezenkívül meghívták hitközségi rabikká Dr. Ignác Maybaumot az oderamellei Frankfurtról. Kertüleli rabbik lettek Dr. Jospe Schneidemühlből és Dr. Max Nussbaum hírnök. Ezek a kinevezések azért váltak szükségessé, mert sokan berlini rabbik közül Palesztinába vándoroltak.

Az erdélyi zsidók találkozóhelye!

Megnyílt

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,
Str. Lipscani 7.

Eisörangu erdélyi konyha!

Sós Ferdinánd

diplomás optikus

Értesít a n. é. közönséget, hogy a mai kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő, modernül berendezett és újonnan felszerelt optikai üzletét Oradea, Piața Reg. Maria 3 alatt

megnyitotta

— Érdekes visszaemlékezések a Palesztina-mandátummal kapcsolatban. London. Az elsőház július 27-iki ülésén Anthony Eden, amikor nyilatkozott Palesztináról, érdekes visszaemlékezést közöl abból az időből, amikor mandátum sorsa eldőlt. Sir Austen Chamberlain — mondotta Eden — azt kérte, hogy adják oda a megbízást az Egyesült Államoknak. Tette ezt azért, mert ezzel Amerikát jobban bele akarta vonni az európai politikába és a népszövetségi eszme szolgálatába. Azonban Lloyd George a meghatározottabban sikraszállott azért, hogy Nagybritania kapja a mandátumot és mert az Egyesült Államok nem nagyon szorgalmazták a kérést, valóban Angliának jutott a megbízás. (Szerk. megjegyzése. Mennyivel üdvösebb lett volna, ha az Egyesült Államoknak jut a mandátum. Neki nincsenek arab érdekeltségei és teljesen erővel sikraszállott volna zsidó érdekekért!)

— Házasságokat a legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvetít a széleskörű összeköttetésekkel rendelkező „MIREA” iroda Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.

3 kell a kisbabának:

de az *Höfer*

hintőpor, krém, szappan legyen!

— Több mint 400.000 dollár egy év alatt az amerikai Keren Kajemet bevétele. New York. 1935 június 1-től 1936 június 1-ig az amerikai Keren Kajemet 406.937 dollárt gyűjtött. Ez az összeg a legelőbb, amit 1929 óta egy év alatt gyűjtöttek az Egyesült Államok területén. 400.000 dollárt különben is csak háromszor sikerült eddig évente gyűjteni a KKL-nek.

— Aki jól akar étkezni, keresse fel Bucureștiben, Str. Emigratului 8 szám alatt, a Târgul Lapuşról elszármazott Herskovits Samu orh. kóser vendéglőjét.

— Az Aktionskomité ülése mégis Zürichben lesz. A cionisia világszervezet infézőbizottsága augusztus 27-én ül össze Zürichben. Egyidejűleg cáfólják azokat az elterjedt híreket, mely szerint az AC gyűlést 26 ára hívták volna össze Londonba. Voltak ugyan olyan hangoz, amelyek azt hangoztatták, hogy a mai súlyos időkben egy pillanatra sem hagyható el London, azonban a megkérdezett résztvevők többségének véleménye alapján úgy döntöttek, hogy mégis Zürichben tartják meg a nagyfontosságú értekezletet, augusztus 26-iki kezdettel.

— Siesta Szanatórium Budapest, I. Ráth György ucca 5., a főváros egyik legideálisabban fekvő gyógyintézele. Bel- és ideggyógyászat, sebészet, szülészet, nőgyógyászat, urologia, stb. Röntgen, kémia és mikroszkopiai laboratórium. Elektrokardiograph (szívizsgáló). Krogh féle alapanyagcsere vizsgáló készülék. Enterocleaner (bélfürdő). Modern vizgyógyintézet. Orvosilag vezetett vilányüzemű konyha. Elsőrendű ellátás. — 9700 négyszögöles park. — Olcsó árak!

— **A bojani rebbe halála.** Ismét gyász van a chaszid világnak. Meghalt Nuchem Friedman a bojani rebbe. Bécsben, a Rotschild kórházban halt meg hatvankilenc éves korában. Az elhunyt rebbe, aki a sadagórai híres rebbenek unokaöccse volt, Bukovinában lakott és csak betegségének gyógykezelése végett utazott Wienbe, ahol utólérte a végzet. A temetésén tízezrek vettek részt. Holftemémé az ugynevezett „bojani besz-hamidrás”ból vették örök pihenőre. A temetésen résztvett a kiterjedt család, közöttük két fia, a veje, a krakói főrabbi és sok rabbi, valamint Lengyelországból, Magyarországból és Romániából rendkívül sok híve. A családi tradíció szerint, gyászbeszédet nem hangzottak el. Atyja mellé temették a nagy bécsi Zentralfriedhofban, aki 1917-ben hunyt ott el. A közlések szerint, közvetlenül halála előtt az elhunyt nagy caddik végrendeletet, azonban ezt még nem hozták nyilvánosságra. Amikor a temetési szerződés folyt Wienben, a Cernăuți-ban levő bojanai imaházban gyászistentiszteletet tartottak, amelyen résztvettek, az elhunyt bukovinai híveivel nagyszámban. A gyászhetek után, az elhunyt családját visszatér Cernăuți-ba, ahol állandóan laknak.

— **Mit ígért Wauchope főkormányzó Emir Abdullahnak?** Jeruzsálem. Az „Al-Ilive” arab újság augusztus 8-iki száma közli az ammanai arab értekezlet részleteit, többek között Emir Abdullah egy nyilatkozatát, amely a következőképpen szól: *A főkormányzó megígérte nekem — és nincs okom kételkedni szavaiban — hogy amennyiben megszűnnek a zavargások, az esetben megszünteti a zsidó bevándorlást és a koncentrációs táborban levőket szabadon bocsátja.* Az egész palesztinai zsidó sajtó felháborodottan tárgyalja ezt a nyilatkozatot és követeli, hogy minden kétszínűségnélkül valljanak színt az angol felelős hatóságok. Mondta ezt Sir Arlur Wauchope főkormányzó, vagy nem mondta? Az „Alilva” lap a következő számban közölte ugyan, hogy előbbi nyilatkozata nem fedte teljesen az igazságot, azonban ennek dacára teljes nyíltságot követel úgy a palesztinai közvélemény, mint a sajtó.

— **A palesztinai bevándorlás csökkenése.** Jeruzsálem. Ez év júniusában összesen 1786 bevándorló lépett partra Palesztinában. Ez igen alacsony szám, főleg ha tekintetbe vesszük, hogy a múlt év júniusában 4830 személy vándorolt be. Az 1786 személy közül, 159 mint tőkés (152 hozzátartozóval) 400 munkás (240 hozzátartozóval) és 643 személy, akik otthagyták a hozzátartozóit. Összesen, az év első felében 17 554 személy vándorolt be. Főleg a munkásbevándorlás csökkent, a tőkés bevándorlása nem csökkent oly mértékben, mint a többi kategóriák. (Az angolok a zsidó pénz beszívargását szívesen veszik, de ha arról van szó, hogy ezeket kellő eréllyel megvédjék az arab a'rocitások ellen, akkor nem oly szívesen! A szerk. megjegyzése.)

— **Constanta-ban, a »Tel-Aviv«,** legjobb hírnévnek örvendő és szigorúan orthokóser vendéglő, Str. Traian 14 szám alatt, Melamed Ignác (Sibiu) irányítása mellett, megnyitott. Elsőrangú ardeali konyha. Olcsó árak. Szükség esetén megfelelő lakás.

A lábizzadás ellen biztos szer a Csanda-féle „PODEOL”

A lábviz után a lábat bepódozva, azonnal megszűnik a legerősebb lábizzadás, égető érzés, pöfödtség. A kisebzett lábat meggyógyítja, a bőrt puhán tartja, a járást végtelen könnyíti, szagtalanít.

Kapható: gyógyszerárban és drogériában.

Készíti Csanda gyógyszerár, Oradea.

Goga Hitlernél

Mindenekelőtt szögezzük le tényként, hogy minden egyes politikusnak szüksége van arra, hogy külföldet látogassa, ott felvegye az érintkezést a felelős állásban levő politikussal. Így van ez minden európai államban és így kell legyen a román politikussal is. Csak hogy nálunk bizonyos szempontból más a helyzet. Ahogy azt a cluji „Patria” is megállapítja. Nálunk más a helyzet aszerint, hogy ki hova megy és ki kivel tárgyal. Például: Ha például okéért Virgil Madgearu és Dr. Lupu elmennek Párisba és ott tárgyalnak azokkal a felelős tényezőkkel, akik ma a nagy francia nemzet ügyeit intézik, akkor a román jobboldali sajtó szerint az „hazaárulás”. De ugyan csak ezt állapították meg a múlt évben Madgearuról, amikor Berlinben tárgyalt. Akkor meg azzal gyanúsították, hogy konspirál a nemzeti szocializmussal és árulgatja ott a hazát. Mennyivel más a helyzet most, amikor Goga Octavian ment ki és hosszasan tárgyal Hitlerrel és a nemzeti szocialista Németország felelőseivel. Most a világért sem kísérik vilárolos megjegyzésekkel a jobboldali lapok, ezt a kirándulást. Sőt, ellenkezőleg, a legnagyobb szimpátiával üdvözik ezt a konstruktív munkát. Goga utazása — szerintük — az állam legnagyobb érdeke. Akkor nem találnak elég dicséret szót, ennek a ragyogó államférfiú ténynek magasztalására. De Lupu az rejtett nagy vétket követ el amikor Párisban Léon Blum-al tárgyal.

Pedig az igazságot nem is kell harsogva hirdessük. Azt az igazságot, amelyet minden értelmes középiskolai tanulóknak illik tudni Romániában. És ez az igazság az, hogy a párisi tárgyalások valóban az ország érdekében törtétek, mert hiszen *országunk politikai irányvonala nyilegyenesen azon az uton halad és kell is haladjon, amelyre a franciák utja vezet.*

Ezzel szemben Berlin a centruma minden olyan megrögzöttségnek, amely a békeszerződések revízióját készíti elő. Ez a „revíziós” politika, a nemzeti szocializmus életeleme.

Érthető tehát a „Patria”-nak, a nemzeti-parasztpárt cluji organumának fejesőválasa, amikor megállapítja, hogy míg Lupu párisi tárgyalásait a „hazaárulás” üvöltésével kíséri a szélső jobboldali sajtó, addig a Goga berlini „fontos” tárgyalásainak, ujjongva tapsol... Mi sem értjük ezt, nemcsak a „Patria”... azaz pardon, hogy mégis... tudniillik, Párisban nem szidják a zsidókat és nem ezt állítják be minden boj kuforrásának, viszont Berlin... az igen... az ha revíziót is hirdel, de... gyűlöli a zsidókat. És ez a fontos nekik...

Értesítés

A legszebb zsidó szokások közé tartozik a halottakról való évenkénti megemlékezés. Azonban a gondterhes élet nehézségek között gyakran előfordul az a fájdalmas tény, hogy megfeledezzünk arról a legszentebb kötelezettségünkről a megboldogult, szeretett szülő, rokonok elhalálási évfordulójának, *Jahrzeitjének* a megtartásáról. Az iclodi Tora im Derech Erec iparos jesiva vezetősége magára vállalta azt a kegyeletteljes és Istennek tetsző feladatot, hogy a beüldölt adatok alapján, kedves elhunytainknak a *Jahrzeitjüket*, *főtiszt.* Braun Henrick főrabbi ur irányítása alatt, igen csekély díjazás mellett előírás szerinti pontosan megtartsa.

Az iclodi iparos jesiva nemes hivatás tölt be a zsidó ifjúság életében, szigorúan tradicionális vallási és talmudi nevelés mellett, gyakorlati kiképzést nyújt az ott tanuló ifjúságnak. Ennek következtében, aki ezen akciót támogatja, megboldogult halottaival szembeni kötelezettségének leróvása mellett, egy a maga nemében páratlan jelentőségű intézményt támogat.

Az intézet tagjainak évente 4 Jahrzeit-ot teljesen díjmentesen tart meg a Jesiva.

Jesiva de meseriași Iclod Jud. Mureș.

— **Olajforrás nyomokra bukkantak Palesztinában.** Palesztina gazdasági körében szóbeszéd tárgya, hogy a palesztinai olajkutatást mesterségesen megakadályozzák, mert a nagy petroleum trösztöknek árpolitikája nem engedi meg, hogy újabb források keletkezzenek. Amikor az Irak Pipe Line-t Ber Seba körül építették, kutatók akartak furni, amelyből — legnagyobb meglepetésre — olaj tört elő. A kiküldött kormány — hivatalnok, azonnal betömte a kutató és újabb fúrásokat megtiltotta. Azonnal rendelkeztek, hogy további fúrásjoga, csak az iraki társaságnak van, amely azonban nem akarja a fúrásokat engedélyezni, azzal a idokkal, hogy az orosz konkurrenciá miatt, amúgy sem fizetődne ki. Az igazság viszont az, hogy az oroszok egyáltalán nem jönnek ki petroleummal a világpiacra, mert hadseregük motorizálása folytán, minden mennyiségre szükségük van. Kétségtelen tehát, hogy a fúrások beállításának kizárólag az olajtröszt árpolitikája miatt történik és épen úgy, ahogy a kávé a tengerbe öntik és a búzával fűtötték a mozdonyokat, az olajat sem akarják a föld felszínére, hozni amikor ez rontaná a nagy trösztök politikáját. Így került a fel sem tárt palesztinai olaj, a világgazdasági harcok sodrába.

— **Kitűnő hírnévnek örvendő,** muzikálisan képzett 37 éves nős, kültöldi főkantor, szépcsendű tenorhanggal, ki eddig neves nagy hitközségeknél működött, az idei főünnepekre Románia valamelyik nagyobb hitközségénél óhajtott elhelyezkedni. Címét és bővebb felvilágosítást nyújt a „Népünk” szerkesztősége.

— **Amikor Varsó gáztámadástól fél.** Varsó. A napokban egy éjszaka a hatóságok rendelkezésére nagy gyakorlat folyt a lengyel fővárosban, amikor arról volt szó, hogy esetleges éjszakai gáztámadás esetén hogyan védekeznek a lakosság. Ezért teljes sötétségbe burkolták a várost. Huligánok kihasználták ezt a kedvező alkalmat is és a város nem zsidó negyedében, számos zsidó lakást és üzletet kiraboltak és megrongáltak. Ugyancsak a varsói Leszno negyedben teljesen összetörték egy Silberberg nevű asszony lakását és egy rabbint barbár módon bántalmazták. Ber Ucze nevű 16 éves fiút súlyosan megsebesítettek.

— **Cluji utja alkalmával okvetlenül keresse fel az Adler-féle vegetáriánus éttermet,** ahol reggelit, ebédet, vacsorát a legjutányosabb árban kaphat, ugyszintén a legfrissebb cukrázsüteményeket. — Esetleg éjjeli szállást is. Cim Orth. Kóser Vegetáriánus étterem Cluj str. Regele Ferdinand 22. I. em.

— **A zsidók Peruba mennek.** Páris. A Hias-lea emigracion Association (Hikem) közli, hogy tekintettel arra, hogy Peruba a közeljövőben nagyobb zsidó tömegek vándorolhatnak be, kiterjeszti érdekkörét erre az országra. A perui bevándorlási komitét újja szervezik és a többi szervezetekkel együtt, támogatják a most havonként odavándorló 30 zsidó letelepedését. Peruban jelenleg 1500 zsidó él, akik főképpen Limában és Colosban laknak.

— **Saját gyártmányú cipőt, garanciával legolcsóbban vehet SZIRMAY nál, Oradea, Sas-palota.**

— **Deutsch Pál orth. kóser bodega Baia-Mare, Kispiacon.**

Özv. Stern Sámuelné
(volt Amsel)

orth. kóser vendéglőjét

ORADEA, str Nicolae Iorga 19 alá
(volt Berkovics vendéglő) helyezte át

Esküvők és bankettek rendezését emeleti külön teremben vállalom

Utazóknak és abonenseknek nagy árkedvezmény!

(Folytatás a 2-ik oldalról).

Önmegtartózkodást kell tanusítani aske-
názni, chasszidnak egyaránt: A jobb belá-
tásnak kell győznie ilyen rendkívüli időkben
a hitközség magasabb érdekeiért, mert nem
szabad, hogy igazsá váljon a szavazásnál
asszisztáló Munteanu szigurancafőnök ama
kijelentése, amelyet a petícióra tett és amely
így szólott:

— Sajnos — úgy látszik — még sokszor
lesz szükség arra, hogy itt asszisztáljunk!
Ennek nem szabad többé sohasem elő-
fordulni. Ma, amidőn mindenfelől összecsap
felettünk a gyűlölet hulláma, több türelmet
kell gyakorolnunk egymással szemben, el
kell tekintenünk gyakran hiányosságainkat
is, hogy egymás erősítésével, szolidaris-
tastóéri együttérzéssel és egységesen tud-
juk kötelességeinket teljesíteni, hitközségeink
és a többi magasabb zsidó érdekekért. Sem
Simjon prefektusi megbízott, sem a szigu-
rancafőnök, sem más ne szedje többé a
templom előcsarnokában a szavazatokat,
mert ez szégyen a zsidóságra és főnkre teszi
a hitközségek annyira féltve őrzött autonó-
miáját. Legyen béke végre a satmari hit-
községben! (w. s.)

KÖZÉLET

— Felhívás. Néhai dr. Sternbach Jó-
zsef, az oradeai zsidó kórház volt orvosa
1915-ben hadbavonult és 1918-ban az olasz
fronton elesett, vagy meghalt. A holtányil-
váltási eljárás most van folyamatban. Fel-
kérhetnek volt bajtársai és mindazok, akik
halálának okáról és körülményeiről, továbbá
a temetés időpontjáról és helyéről tudomás-
sal bírnak, hogy az összes ismert adatokat
mielőbb a Szentegylet irodájával (Oradea,
Str. M. Fuchs 2.) közölni sziveskedjenek.

— A pozsonyi hitközség nagy pénz-
ügyi tranzakciója. A pozsonyi orth. hitköz-
ség három és fél millió csehkorona hitelt
akar felvenni a közeli időkben. Ebből egy
milliót a kisebb adósságok konvertálására,
egy milliót a hitközségi tisztviselők nyugdíj
alapjának rendezésére és a fennmaradó ösz-
szeggel a rituális fürdőt akarják reorganizálni
és a mai kornak megfelelően rendbehozni. A
nagy kölcsön (román valutában 21 millió lei)
ügyét a hitközség pénzügyi bizottsága tár-
gyalja jelenleg.

— Megsemmissítették a debreceni
ortodox hitközség tisztikari választását.
Debrecen. Még februárban új tisztikart vá-
lasztott az orth. hitközség, amelyen elnökké
Bernfeld Sámuel választották meg. A választás
ellen petíciót nyújtottak be, amelyben kér-
ték a választás megsemmissítését, mivel a tit-
kosság meg lett sérítve. Most ült össze a vá-
lasztott bíróság, amelynek elnöke Schwartz
Ede nyiregyházi lakos volt. Tagjai pedig:
Ullmann Salamon, Weinberger L. Farkas, dr.
Faragó Béla és Sretter Mór voltak. A felek
meghallgatása után a bíróság megsemmissítette
a választást és a költségekben, 65 pengő-
ben marasztalta el a hitközséget, amelyet
az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15
napon belül meg kell fizessenek.

— Az egri statusquo hitközség rabbi-
állást hirdet. Budapest. Az egri hitközség
pályázatot hirdet rabbiállás betöltésére.
A hirdetés szövege az alábbi: „Kohániták pályázatait a Vezetőség figye-
lembe nem veszi”. Nem tudható, hogy miért
zárta ki a kohénokat az egri statusquo hitközség?

— Tornalján tartották a csehszlová-
kiai Mizrachi gömöri csoportját körzeti kon-
ferenciájukat. Weinberger József (Kosice) nyi-
totta meg az ülést. A konferencia újra Klein
Viktort bízta meg a gömöri szervezés mun-
kájával és a központ is biztosította támoga-
tásáról. Bejelenti, hogy Rimaszombaton Löwy
Arnold vezetésével sikerült egy héber kurzust
megszerveznie. Klein Viktor ezután beszámol
eddig szervezőmunkájának eredményeiről. A
tárgysorozathoz hozzászóltak még Rosen-
berg Lili, Hirsch A., Fischer Jenő és Deutsch
H. A konferencia rendkívül szigorú kritikát
gyakorolt egyes gömöri csoportok inaktivitása
felett.

Sulfamyl puder csak

„EGGER“

védjeggyel valódi, más gyártmány,
mint értéktelen utánzat visszautasítandó.

— Eljegyzés. Lebovics Fánika Oradea
és Fisch Béla Săcueni jegyesek.

— A »fekete légió« tífuszbacillusai.
New-York. A detroit-i »fekete légiók« elleni
perben kiderült, hogy antiszemita terrorcéljai
is voltak a terroristáknak. Mac Rea állam-
ügyész kijelentette, hogy az egyik vádlottnak,
William Guthrie-nek kijelentése szerint, a zsi-
dokat tífuszbacillusokkal akarták elpusztítani.
Őt akarták megbízni ezzel és azt követelték,
hogy engedje át pincéjét arra a célra, hogy
ott ezeket a bacillus telepeket kitenyesszék.
Ez ellen tiltakozott. Kijelentette egy gyógyszer-
résznek is, aki az egészet szervezni akarta,
hogy nem egyezik bele ebbe mert ez egy
második »Frankenstein« ügy lesz és ha úgy
történnék, ahogy akarják, akkor az egész vá-
ros elpusztulhat... A tenyésztett bacillusokat
tejbe és sajtba akarták becsempészni és így
megölni a városban azokat, akikre haragudtak,
köztük a zsidókat is.

— Az arabok Dsemal Husseini ellen.
Jeruzsálem. A Sarafendbe internált arabok
közül 84-en tiltakoztak az arab legfelsőbb ko-
miténál Dsemal Husseini londoni kijelentése
ellen, aki elítélte egy nyilatkozatában az arab
terrorakciókat és kijelentette, hogy azok nem
az arab hatóságok ellen irányultak. Az inter-
náltak kijelentették, hogy főleg az arab im-
perializmus ellen tüntettek és kérték, hogy az
arab komité dementálja Dsemal Husseini ki-
jelentéseit, s ezt a demontit az angol sajtó-
ban is publikálják.

— Házasság. Dr. Stern László, az
oradeai jogásztársadalom kitűnő fiatal tagja
házasságot kötött Schwalb Renéeval,
Schwalb Lázárnak, az oradeai orth. hitköz-
ség alelnökének leányával. (Minden külön
értesítés helyett.)

— Hét millió drachma a saloniki-i
zsidónegyed felépítésére. Athén. A görög
kormány hét millió drachmát szavazott meg
arra a célra, hogy a Campbell negyed léégése
folytán hajléktalanná lett zsidók ujjáépítsék
házaikat.

Befejeződött a marienbadi Aguda konferencia

Az Agudasz Jisroel világszervezet világ-
kongresszust előkészítő marienbadi értekez-
lele véget ért. Számos, a szervezet további
működésére vonatkozó fontos határozatot
hoztak. Így rezolúciót fogadtak el Palesztina-
ra vonatkozólag. A Központi Tanács mély
megdöbbenéssel és fájdalommal látja, az
arab excessusok kilengéseit, amelyek a pa-
lesztinai zsidóságnak nagy károkat okoznak.
De hiszi rendületlenül, hogy a további béke-
munka lehetővé válik, különösen akkor, ha
az angol kormány továbbra is intranszigen-
s álláspontot fog képviselni. A második hatá-
rozat a genfi világkongresszusról szól, ame-
lyen az Aguda csak részben vett részt. A
harmadik rezolúció az Agudasz Jisroel világ-
kongresszus összehívására vonatkozik. Elha-
tározták, hogy 5697 Adar hónapjáig feltéle-
nül összehívják Jeruzsálemben, ha azonban
ez nem volna lehetséges, akkor valamelyik
európai országban. Elhatározták továbbá,
hogy a Keren Hatora és a Bét Jakab köz-
pontokat Londonba helyezik át.

A Knessio Mechino záróülésén Jakob
Rosenheim elnök tartott még referátumot. A
fentiek kívül határozta meg a Keren Ha-
tora központjának további feladatai felől is.
A Limmud Hatora és a gyermeknevelés meg-
szervezéséről is határozta meg a diaszpóra or-
szágában, valamint a jesivák megszervezésé-
ről és a chituch pedagógia továbbfejleszté-
séről. Könyvek kiadását is elhatározták és a
jesivák látogatásának propagandát fognak
csinálni. Új jesivák és orthodox nevelőintéze-
zetek felállítását is elhatározták. Körvonaloz-
ták az egyes országok Aguda központjainak
feladatait. Végül megváltoztatták előbbi hatá-
rozatukat és a Bét Jakab központot továbbra
is Bécsben hagyják, csak a Keren Hatora
központ megy át Londonba.

Az 56-ik zsidó halott

Jeruzsálem. Az utóbbi napokban újra
felélénkült a palesztinai arabok harci tevé-
kenysége. Nesz Ciona egyik narancsültetvényén
lelőttek egy zsidó őr, a huszonkét éves Ro-
senfeldet. A fiatal munkást orvul támadták
meg. Rosenfeld immár az ötvenhatodik zsidó
áldozata a a felkelőknek.

Mórában a harmincnyolc éves Benjámín
Suszter nevű telepest sebesítették meg a
zendülő. Susztert bevitték a Hadasza kór-
házba, állapota súlyos, de nem életveszélyes.

Augusztus 10-én délután a felkelő ara-
bok két angol pilótát súlyosan megsebesítet-
tek. A repülő egyiké nemsokára meghalt. A
transzjordaniai határőrök a Kinereth melletti
hegységben üldözőbe vettek egy arab bandát.
Egy arab elesett.

Néhány nap óta a Tel-Aviv és Haifa kö-
zött közlekedő autókat négy katonai autó ki-
séri. Azonkívül egy rádióállomással felszerelt
kisebb autó is állandóan velük van.

— Vizsgázott hittantanár szárnyas-
vágói képzettséggel állást keres. Cim
a kiadóban.

Napsütéses időben gondoljon arcbőrére

és kérje a jól bevált receptek szerint gyártott „HEINRICH“-féle gyógyszappanokat, u. m.

Zsíros arcbőr ellen	HEINRICH	-féle BORAX-szappant
Száraz	HEINRICH	NEUTRAL-szappant
Ekcémák, mitesszerek	HEINRICH	KÁTRÁNY-szappant
Szeplők, bőrfoltok	HEINRICH	EPE-szappant

Kéz- és lábizzadás ellen kérjen „HEINRICH“-féle CHROM szappant.

Saját érdekében követelje az eredeti csomagolású „Heinrich“-féle gyógyszappanokat,
u. m.: Petrol, Kövérgyermek, Lanolin, Sublimat, Salycil, Ichthiol,
Carbol, Camphor, Rezorcín, Kén, Anthrazol stb. Óvakodjon az utánzatoktól,
mert csak papírba burkolt szappant kap és nem **gyógyszappant**.

Hétről-hétre

Jeruzsálem. Jeruzsálemben két arabot, akiket azzal gyanúsítanak, hogy az Edison-mozinál május 16-án történt gyilkosságok tettesei voltak, letartóztatták. Szembesített szemtanúk állításai szerint, az egyik arabban a tettest határozottan felismerik. Revolvereik golyói is egyeztek a gyilkosság után talált golyókkal. — Saron északi részén levő telepek biztonságának növelése céljából csapaterősítéseket küldtek. — Az arab „Difaa” jelenti, hogy a haifai kikötőben harminc arab vámlisztnek felmondta állását. Ugyancsak a jaffai kikötő öt tisztviselőjének is felmondta. A zsidó lapok értesülése szerint bizonyos fegyvercsempészéssel kapcsolatban történtek ezek az elbocsájtások. — Ewen Jehuda-kolónián az elmúlt héten elesett, Abraham Donagis. Édesanyja, fia ehunytá felletti fájdalomában esztét veszítette és idegzsánatóriumba szállították. — Tel-Avivban ezer menekült demonstrációt rendezett, amiért nem hajlandók tovább támogatni őket és emiatt a tel-avivi Waad Kehilla is beszüntette támogatását. A tüntetést rendőrök oszlatták szét. — Thos. Williams képviselő érdeklődésére Ormsby Gore miniszter megígérte, hogy adatokat szerez be arról vonatkozólag, hogy hány arab tisztviselő és munkás dolgozik jelenleg Palesztinában, az arab üzemekben, azonkívül a Holttengernél, a Nescher cementgyárban, a kikötőkben, a vasutnál, a telefonnál és távirónál. — A tel-avivi rabbinátus elrendelte, hogy annak demonstrálására, miszerint Tel-Avivban mérjenek ki kóser húst, a sakterek sztrájkba léptek és egy napig nem volt hús a városban. — Woronoff világhírű professor 5000 frankot adományozott a Keren Hajjesodnak, az arabok okozta károk miatt. — Ness Zionában egy 13 éves arab fiú közölte a rendőrséggel hogy látta, amint egy zsidó megölte egy tízéves arab kislányt. A nyomozás megindult és az ültetvény mellett meg is találták a leány hulláját. Kiderült, hogy a fiú erőszakot követett el a leányon és azután megfojtotta. A fiút letartóztatták. — A Jarkon folyó torkolatánál egy 20 méteres csatornát kezdtek kiásni, hogy az új kikötőben a kirakodást megkönnyítsék. — Haifába 77 jemenita zsidó család érkezett, akik a legutóbbi sedulában nyertek certifikátot. Ugyanide nemrégiben 177 család érkezett.

Zürich. A zürichi „Volksrecht” adatokat közöl arról vonatkozólag, hogy a svájci nemzeti-szocialisták támogatást kapnak Németországból. A lap fotokópiát közöl arról a levélről, amelyet a frontisták vezére, Friedrich Eisenegger intézett a berlini propagandaminisztériumhoz, s amelyben a zsidóellenes heccék szubvencionálását kéri.

New-York. Az Egyesült Államok elnöke, Franklin D. Roosevelt, az United Palestine Appeal évkönyvéhez bevezető sorokat írt, amelyben kifejti hogy a zsidóknak joguk van arra, hogy őseik országát újra felépítsék, amelyet a Népszövetség útján az egész világ elismert számukra. A zsidó népnek kétségbevonhatatlan jogot vannak az élethez, a szabadsághoz és a boldogsághoz.

Wien A zsidóság körében egy év óta ijesztő mértékben terjed a munkanélküliség. Dacára a zsidó állásközvetítő hivatalnak, amelyet a hitközség tart fenn, a zsidó munkanélkülieket mindnehezebb elhelyezni. Az állásközvetítő felhívást bocsájtott ki, amelyben hivatkozik arra, hogy ma nagyon nehéz a bojkottált zsidóknak elhelyezkedni. A zsidó orvosok körében tudott dolog, hogy a bécsi kórházakban 60 orvos állás van üresedésben, de amióta 1933-ban a zsidó fiatal orvosok elhelyezését lehetetlenné tették, azóta képtelenek a zsidó orvosok elhelyezkedni, viszont nem-zsidó orvosok nincsenek, akik az állásokra megfelelnek, ezért inkább üresen hagyják az állásokat. — Itt említjük meg, hogy a nemzetközi fogorvos kongresszuson Bucuresztből is sokan vettek részt, többek között dr. Winkler Mór, aki a legelőkelőbb és a legfelsőbb körök fogorvosa.

Zágráb. A jugoszláviai cionista szervezet Zágrábban tartotta meg ezévi nyári konferenciáját. Számos városból jöttek a delegátusok, akik megtárgyalták a palesztinai most folyó eseményeket és azt a következtetést vonták le belőle, hogy ezentul még nagyobb erővel kell küzdeni a palesztinai építés érdekében. Az ősszel nagy propaganda kezdődik a palesztinai alapok érdekében.

Varsó. A jövő hónapban az ingatlanbirtokosok nemzetközi konferenciáját tartják Varsóban, amelyre a titkárság értesítést szerez a palesztinai ingatlan tulajdonosok is kiküldenek három delegátust Tel-Avivból.

Breslau. A breslaui törvényszék tizennyolc hónapi elzárásra ítélte egy zsidót, fajgyalázás címén. Ugyanilyen vétséggel egy árját két évi börtönrre ítélték. Ezenkívül polgári jogait is felfüggesztették három évre.

Tel-Aviv. Tiberiasban a 23 éves Mordechai Laniado nevű zsidó fiatalembert három arab megsebesítette. A sebesülés könnyebb természetű. Ammanban egy arab tiszt háza ellen merényletet követtek el. Az elfogott merénylő bevallotta, hogy a radikális arabok klubja bérletet fel a merényletre. — Aron Cohen nevű jaffai lakost szabadlábra helyezték, akit azzal vádoltak meg, hogy lövéseket adott le házából az arabokra. Vele együtt számos zsidót szabadlábra helyeztek, kivéve azt a két őrt, akiket tiltott fegyverviselésért tartóztattak le. — Plunkett bíró ellen az ügyész eljárást indított, mivel az a tiltott fegyverviselésért előírt öt évi fegyházat önkényesen szállította le az ítéletkihirdetéseknél. — A „Dawar” zsidó lap betiltásának okát nem publikálták. Két nappal a betiltás előtt figyelmeztetést kapott a szerkesztőség, hogy ne támadják a jaffai kormányzót.

— Az Agudasz Jisroel világszervezet vezetői Benes köztársasági elnöknel. Prága. Augusztus 7-én délelőtt Dr. Benes köztársasági elnök kihallgatáson fogadta a marienbadi Aguda előkészítő konferencia háromtagú vezetőségét, Jakob Rosenheimot, H. A. Goodmant, az Aguda politikai referensét és Jonahan Horovitz főrabbit. A kihallgatás háromnegyed óráig tartott. A delegátusok hódolatuknak adtak kifejezést az Aguda Knesio Mechino-ra összegyűlt megbízottak nevében és megköszönték a csehszlovák népnek azt a jóakaratot, amellyel a zsidósággal szemben viselkednek. Megköszönték azt is, hogy az ország ortodoxiája teljesen egyenrangú a zsidóság többi részével és önálló szervezetben tömörült. Kifejtették hálójukat azért, hogy Benes elnök, még külügyminiszter korában oly sokszor szállott szóra nemzetközi fórumok előtt, Genfben és másutt is és a Palesztina mandátum vitája idején is, azt az álláspontot képviselte, amely a zsidóság érdekeinek megfelelő. Horovitz főrabbi egyidejűleg annak a 4000 csehszlovákiai zsidónak hálóját is tolmácsolta, akik Palesztinába élnek. Benes elnök válaszában kijelentette, hogy örvend a vallásos zsidóság hódolatának és kijelentette, hogy a zsidók iránt változatlan szimpátiát érez és amikor módja lesz rá, mindenkor támogatni fogja nemzetközileg biztosított palesztinai jogait.

— Egy chaluccsoport elindulása Csehszlovákiából, Bratislava. A Palesztina-hivatal rendelkezése értelmében a szlovákiai és kérpátaljai chalucok, akik kivándorlásra készek, összegyűltek Pozsonyban, ahol Edelstein prágai kiküldött felülvizsgálta őket s utána Wien és Trieszten keresztül át elindultak a Szentföldre. A csoportban volt husz chaluc, akiket a Mizrahi, illetőleg az Aguda küldött ki. A szervező bizottság egyforma szeretettel intézte valamennyi chaluc és chaluca ügyét és bőségesen ellátták őket az utra élelmiszerekkel. A pályaudvaron, elutazásuk előtt, a hozzájuk intézett beszédekben kiemelték a szónokok azokat a nagy feladatokat, amelyek rájuk várnak és amely elébe oly bátran és szeretettel néznek, mert hiszen egyik kezükben karddal, a másikban építőkanállal kell küzdenek.

Magas árért veszek aranyat, ezüstöt és
brilljánst bármilyen mennyiségben

HERBST ékszeráruház

Oradea, Bulv. Regele Ferdinand 3.

— Nagy hiány lesz kóser szeszesitalban. Nemrégiben megjelent az új szőlővédelmi törvény, amely a szesz gyártását kizárólag borból engedélyezi. Ez az intézkedés sok tekintetben sérelmes. Főleg a kóser szeszesitalok készítése körül okoz nagy nehézséget, mert nem számítottak a múlt év szüretjén arra, hogy annyi kóser borra lesz szükség. A kóser borkészlet ma már fogytán van, legfeljebb az eddigi szükséglet fedezésére elegendő. A likörgyárak és pálinka főzők akciót indítottak, hogy valami áhívaló intézkedéseket tegyen a minisztérium, mert ellenkező esetben, hiány mutatkozik a zsidó lakosság kóser szeszesitalok ellátása körül.

— Az angol fasiszták lapja a rituális gyilkosságról. London. Sir Donald Somerwell, Anglia főügyésze eljárást indított a „The Fascist” című lap ellen, amelyet a „British Union of Fascists” megbízásából Sir Mosley ad ki, amiért Julius 4-iki számában egy cikkben azt írta hogy a zsidók bizonyos rituálékhoz embervért használnak. A főügyész intézkedése megnyugvást kellett az angol felvilágosodott publikum körében.

— 430 zsidó bevándorló egy palesztinai hajón. A „Galilea” gőzös, most költött ki Haifában. Fedélzetén 430 zsidó bevándorló volt, akik közül 300 Lengyelországból és 63 fiatal ember Németországból vándorolt ki.

Fuchs Mancsi tűzőszalon
elköltözött Oradea, Str. Rimanóczy 12 sz. alá.

Tipografia Românească Oradea, Aleea Romei No. 2. — Telefon 87.

Zsidó humor

A HATODIK KÖTET.

Még a régi Németországban történt, hogy egyik német város levelet írt egy híres galicai rabbinak, melyben azt kérte, hogy küldjenek nekik egy fiatal rabbit, aki azonban ne csak a zsidó tudományokban legyen jártas, hanem a társaságban is tudjon medfelelő módon viselkedni.

A tudós rabbi kiválasztotta egyik növendékét és így szólt hozzá:

— El fogsz menni ebbe a városba rabbinak, de a Sulchán Áruach négy kötetéhez még meg kell tanulnod egy ötödiket is, amelynek az a címe, hogy „Umgang mit Menschen”.

A fiatal rabbi elfogadta az állást, és évek múlva egyszer meglátogatta régi tanítóját, aki megkérdezte:

— Na ismered-e már a Sulchán Áruach ötödik kötetét?

A kérdező erre így felelt:

— Már a hatodik kötetet is ismerem.

— És melyik az?

— Umgang mit Unmenschen.

EZÜSTKANÁL.

A zsidó snorrerek a kórházban, ahol éjjel meghuódnak, élményeiket mesélik el.

— Velem nagy csoda történt máma, — meséli az egyik. — Beállítottam Reb Smul konyhájába. Egyszerre csak bejön az asszony és megkérdi, mi jártnak vagyok? Mondom, egy kis alamizsnáért jöttem. Nem adott egy fikarcnyit sem, hanem összeszidott, mint a bokrot s azt mondta, menjek oda, ahonnan jöttem s azzal elment. Én is szomoruan kotródtam el alamizsna nélkül a város leggazdagabb zsidójának a házából. De mit tesz Isten? Amikor kimegyek a konyhából, egy ezüstkanalat találok a zsebemben...

ÉSZREVÉTELLENÜL.

Az egyik kereskedő már délután öt óra felé az uccán sétál és észreveszi, hogy barátja már bezárja az üzletét.

— Wes ist, — kérdezi tőle — már ilyenkor bezársz?

— A dolog úgy áll, — mondja erre a kérdező — hogy teljesen tönkrementem és fel kell adnom az üzletet. Most minden nap előbb és előbb zárok, így a végén nem lesz feltűnő, ha egyáltalán ki se nyitok.

ÖRÖK SIRHELY.

Mikor R. Akiba Éger Posenben működött, meghalt a városban egy gazdag fukar zsidó. A Chevra nagy összeget kért a sirért. Az örökösök a városkapitányhoz fordultak panasszal. A hatóság megidézte a rabbit, aki a következő magyarázatot adta:

— Mi zsidók hiszünk a feltámadásban, tehát a legtöbb zsidónak csak „átmenetileg” van szüksége a sirra. A fukar, aki életében jót nem cselekszik, viszont nem részesül a feltámadás jutalmában, tehát örökre kell neki a sirhely, azért csak fizesse meg a magasabb árat.

AZ ÜRES VÁROS.

A rabbi, akit a Szentföldre hívtak megbucsuozott a hivatól. A hitközség apraja-nagyja elkísérte s még jóval a város határán tul sem akartak visszafordulni.

— Most látom csak — mondta a rabbi, hogy végre valami kellemeset is halljanak tőle régi hível — milyen jó ez a város.

Az előjáróság egyik tagja bizonyos elégtételt jegyezte meg:

— De amíg nálunk volt a rabbi, mindig csak szemrehányásokat tett és rosszaknak-gonoszaknak mondott bennünket.

A rabbi mosolyogva felelt:

— Hol itt az ellentmondás? Én azt mondtam: most látom, milyen jó ez a város, most amikor mindenki itt van és nincs senki a városban.